سُورَةُ الرُّومِ (مَكيّة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الٓمٓ ١ سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە. غُلِبَتِ ٱلرُّومُ ٢ ڕۆمەکان تێکشکێنران (بەدەستی
فارسەکان). فِيٓ أَدۡنَى ٱلۡأَرۡضِ وَهُم مِّنۢ بَعۡدِ غَلَبِهِمۡ سَيَغۡلِبُونَ ٣ لە نزیکترین و نزمترین وڵاتیاندا، بەڵام لە
ئاییندەدا (نۆرەیان دێتەوە) ڕۆمەکان دوای شکستیان سەردەکەونەوە. فِي بِضۡعِ سِنِينَۗ لِلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ مِن قَبۡلُ وَمِنۢ
بَعۡدُۚ وَيَوۡمَئِذٖ يَفۡرَحُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٤ لە چەند ساڵێکدا (چەند ساڵێکی داهاتوو نێوان ٣-٩ ساڵ)، هەموو کارو
فرمانێك تەنها بەدەست خوایە، لەوەو پێش و لەوەو دوایش (لە هەموو کات و هەموو شوێنێك)، جا ئەو ڕۆژە
ئیمانداران خۆشحاڵ و شاد دەبن... بِنَصۡرِ ٱللَّهِۚ يَنصُرُ مَن يَشَآءُۖ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ٥ بە سەرکەوتنی خوا،
(کە بەخشی بە ئیمانداران و بە ڕۆمەکان)، هەر کەسێك یان هەر دەستەیەك ئەو زاتە بیەوێت، سەری
دەخات، هەر ئەو خوایەش خاوەنی دەسەڵاتی بێ سنوورە و زۆریش دلۆڤان و میهرەبانە. وَعۡدَ ٱللَّهِۖ لَا يُخۡلِفُ
ٱللَّهُ وَعۡدَهُۥ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ ٦ بێگومان ئەوە بەڵێنی خوا خۆیەتی (کە ئیمانداران و
ڕۆمەکان سەردەخات بەسەر فارسەکاندا)، خوا سەرپێچی ناکات لە بەڵێنەکەی، بەڵام زۆربەی خەڵکی تەنها
ڕواڵەت لە دنیا دەزانن (عەقڵیان لە چاویاندایە)، ئەوانە بێ ئاگاو بێ خەبەرن لە ڕۆژی دوایی و قیامەت...
يَعۡلَمُونَ ظَٰهِرٗا مِّنَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَهُمۡ عَنِ ٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ غَٰفِلُونَ ٧ ئەوانە هەر ڕواڵەت لە ژیانی دنیا بەدی
دەکەن، لە بەرامبەر قیامەتیشەوە بێ ئاگان. أَوَ لَمۡ يَتَفَكَّرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۗ مَّا خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ
وَمَا بَيۡنَهُمَآ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَأَجَلٖ مُّسَمّٗىۗ وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ بِلِقَآيِٕ رَبِّهِمۡ لَكَٰفِرُونَ ٨ ئایا ئەوە لە ناخی
خۆیاندا بیریکیان نەکردۆتەوە، کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندا هەیە تەنها بە حەق و
سنووردار نەبێت دروستی نەکردوون؟ لە ڕاستیدا زۆربەی خەڵکی بێ باوەڕن بە گەیشتنە خزمەتی
پەروەردگاریان. أَوَ لَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ
قُوَّةٗ وَأَثَارُواْ ٱلۡأَرۡضَ وَعَمَرُوهَآ أَكۡثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ
وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ ٩ ئایا بەسەر زەویدا نەگەڕاون، تا تەماشا بکەن و سەرنج بدەن چیان
بەسەر ئەو نەتەوانەی پێش ئەماندا هێناوە، لەمان زۆر بەهێزترو بە دەسەڵات تر بوون، زەویان ژێرەو ژوور

دەکرد (واتە دەیان کێڵا بۆ کشتوکاڵ و کانزایان لێ دەردەهێنا)و ئاوەدانیان کردبۆوە زیاتر لەمان،
پێغەمبەرەکانیشیان کاتی خۆی بەڵگەی زۆرو ئاشکرایان بۆ هێنان؟ (بەڵام بێ سوود بوو، زۆربەیان بڕوایان
نەکرد) جا وەنەبێت خوا ستەمی لێکردبن، بەڵکو هەر خۆیان ستەمیان لە خۆیان دەکرد. ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ
أَسَٰٓـُٔواْ ٱلسُّوٓأَىٰٓ أَن كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَكَانُواْ بِهَا يَسۡتَهۡزِءُونَ ١٠ پاشان ئەو تیاچوونە سەرئەنجامی ئەوانە
بوو کە تاوان و گوناهیان کرد؛ چونکە ئەوانە بڕوایان بە ئایەت و فەرمانەکانی خوا نەهێناو گاڵتەیان پێ دەکرد.
ٱللَّهُ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ١١ هەر خوا خۆی دروستکراوان دەهێنێتە مەیدان و دوایی
وەك خۆیان لێدەکاتەوە، (سەرەتا هەر ئەو دروستی کردوون و هەر ئەویش دوای مردن دووبارە زیندوویان
دەکاتەوە)، سەرئەنجامیش هەر بۆ لای ئەو زاتە دەبرێنەوە. وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يُبۡلِسُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ ١٢ ئەو
ڕۆژەی قیامەت بەرپا دەبێت، تاوانباران و تاوانکاران نائومێد و بێ هیوا دەبن (چونکە دەزانن چیان چاندووەو
چیان کێڵاوە و چیان دەست پێشخەری کردوە). وَلَمۡ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَآئِهِمۡ شُفَعَٰٓؤُاْ وَكَانُواْ بِشُرَكَآئِهِمۡ
كَٰفِرِينَ ١٣ کەسیان دەست نەکەوت لەوانەی بە شەریك و هاوەڵیان دەزانی تا تکایان بۆ بکات و فریایان
بکەویت، ئەوسا ئیتر بەناچاری، بێ باوەڕ دەبن بە شەریك و هاوەڵ (کە لە دنیادا پشتیان پێ دەبەستن و هاناو
هاواریان بۆ دەبردن). وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يَوۡمَئِذٖ يَتَفَرَّقُونَ ١٤ ئەو ڕۆژەی قیامەت بەرپا دەبێت، لەو
ڕۆژەدا؛ ئەو خەڵکە؛ لە یەك دادەبڕێن و دەبنە دوو دەستەوە. فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَهُمۡ
فِي رَوۡضَةٖ يُحۡبَرُونَ ١٥ جا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە، ئەوانە لە باخچەو باخاتی
بەهەشتدا ژیانی پڕ لە کامەرانی و بەختەوەری و ئاسوودەیی شاد دەکرێن. وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ
بِـَٔايَٰتِنَا وَلِقَآيِٕ ٱلۡأٓخِرَةِ فَأُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ ١٦ ئەوانە بێ بڕوا بوون، کاتی خۆی بەڵگە و
نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی و بڕوایان بەگەیشتنی قیامەت و زیندوو بوونەوە نەبوو، ئەوانە ئامادەن لەناو
سزایەکی سەخت و دۆزەخێکی پڕ ئەشکەنجەو ئازاردا. فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ حِينَ تُمۡسُونَ وَحِينَ تُصۡبِحُونَ ١٧
کەواتە پاکی و بێگەردی و ستایش بۆ خوا، کاتێك کە ئێوارەو بەیانی دەکەنەوە. وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضِ وَعَشِيّٗا وَحِينَ تُظۡهِرُونَ ١٨ شوکرو سوپاسگوزاری هەر شایستەی زاتی خوایە لە ئاسمانەکان و
زەویدا، لەکاتی عیشاو تاریکیدا، هەروەها کاتێك کە نیوەڕۆ دەکەنەوە. يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ
مِنَ ٱلۡحَيِّ وَيُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ وَكَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ ١٩ ئەو خوایە زیندوو لە مردوو دەردەهێنێت (لە

مادده بێ گیانەکان زیندەواران دروست دەکات)، مردوویش لە زیندو دەردەهێنێت (ژیان و مردن بەردەوامە و
تێهەڵکێشی یەکن)، زەوی دوای مردنی زیندو دەکاتەوە (زەوی لە وەرزی پایزو زستاندا جۆرە مردنێکی بەسەردا
دێت، لە وەرزی بەهارو هاویندا جۆرە زیندوو بوونەوەیەکی تێدا ئاشکرایە)، جا هەر ئا بەو شێوەیە ئێوەش لە
گۆڕەکان دەردەهێنرێنەوە. (لەوە دەچێت وەکو زۆربەی زانایان دەفەرموون: زیندوو بوونەوەی دووەم جار وێنەی
ڕوەك لەم خاکە سەردەربهێنین). وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٌ تَنتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾ لە
نیشانەو بەڵگەکانی خوا ئەوەیە ئێوەی لە خاك دروست کردووە، لەوەودوا دوای بڕینی چەند قۆناغێك کوتوپڕ
بوونەتە مرۆڤێك و بڵاو دەبنەوە بە زەویدا. وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓاْ
إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ یەکێك لە نیشانەو بەڵگەکانی
تری ئەوەیە: کە هەر لە خۆتان هاوسەری بۆ دروست کردوون بۆ ئەوەی ئارام بگرن لەلایداو لە نێوانتاندا
خۆشەویستی و سۆزو میهرەبانی فەراهەم هێناوە، بەڕاستی ئا لەو دیاردانەدا نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك
بیردەکەنەوەو تێدەفکرن. وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦ خَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَٰنِكُمْ ۚ إِنَّ فِى
ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّلْعَٰلِمِينَ ﴿٢٢﴾ یەکێکی تر لە نیشانەو بەڵگەکانی، دروستکردنی ئاسمانەکان و زەویە (کە زاناکانی
ئەستێرەناسی لە ئاستیدا سەرسام و سەرگەردانن) و جیاوازی زمان و ڕەنگتانە (دەنگی هیچ کەس لە کەسی تر
ناکات، سەرەڕای سەدەها جۆر زمان، کە جۆری قسەکردن و دارشتنی هەر گەلێك تایبەتمەندی خۆی هەیە،
جگە لە هەزاران شێواز کە لەو زمانە سەرەکیانە دەبێتەوە)، بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەشدا بەڵگەو نیشانەی زۆر
هەیە بۆ زانایان و شارەزایان. وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱبْتِغَآؤُكُم مِّن فَضْلِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ
لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾ یەکێکی تر لە نیشانەو بەڵگەکانی خەوتنتانە لە شەوو ڕۆژدا (ئەڵبەتە خەو دیاردەیەکی
سەرنج ڕاکێشەو جێگەی ورد بوونەوەو تێڕامانە)، لە کاتی بێداریشدا هەوڵ و کۆششتانە بۆ بەهرە وەرگرتن لە
بەخششەکانی خوا، جا بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەشدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك کە دەبیستن و
تێدەگەن. وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَيُحْىِۦ بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَآ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾ هەروەها لە بەڵگەو نیشانەکانی تری ئەوەیە کە هەوره
بروسکەتان نیشان دەدات کە ترسی لێ دەکرێت و ئومێد بەخشیشە (ترس لە دەنگ و ڕوناکی بەهێزی، ترس
لەوەی ببێتە مایەی تەرزەو لافاو، هەروەها بەئومێدی فەرو بەرەکەت) و لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێت، زەوی
پێ زیندوو دەکاتەوە دوای ئەوەی کە مردبوو (ڕوەك و کژو گیاکان وشك بوون) بەڕاستی ئا لەو دیاردەیەشدا
بەڵگەو نیشانەی زۆر هەن بۆ کەسانێك ژیریان بخەنە کار. وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ ۚ

ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾ له‌ نیشانه‌و به‌ڵگه‌كانی تری خوا ئه‌وه‌یه‌ كه‌ ئاسمان و
زه‌وی ڕاوه‌ستاون به‌ فه‌رمانی ئه‌و (خۆرو هه‌ساره‌و ئه‌ستێره‌كانی له‌ بۆشایدا ڕاگرتووه‌ بێ كۆڵه‌كه‌و بێ پاڵپشتێكی
دیار)، له‌وه‌ودوا كاتێك بانگێكی لێكردن، كه‌ ئێوه‌ له‌ توێی خاكدان، ده‌ستبه‌جێ هه‌مووتان ده‌رده‌چن له‌ زه‌ویداو
زیندوو ده‌بنه‌وه‌. وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ ﴿٢٦﴾ هه‌رچی له‌ ئاسمانه‌كان و زه‌ویدا هه‌یه‌
هه‌مووی ئه‌و به‌دیهێنه‌ریانه‌و خاوه‌نیانه‌، هه‌ر هه‌موشیان ملكه‌چ و فه‌رمانبه‌رداری ئه‌ون. وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟
ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾
هه‌ر ئه‌و زاته‌ له‌ سه‌ره‌تاوه‌ به‌دیهێنراوه‌كان به‌دی ده‌هێنێت، پاشان به‌ جۆرێكی تر دروستیان ده‌كاته‌وه‌، ئه‌و
كاره‌ش بۆ خوا ئاسانه‌، نموونه‌ی به‌رزو وه‌سفی بڵند هه‌ر شایسته‌ی ئه‌و زاته‌یه‌ له‌ ئاسمانه‌كان و زه‌ویدا، هه‌ر
ئه‌ویش زاتێكی باڵاده‌ست و دانایه‌. ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ ۖ هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ
أَيْمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ فِى مَا رَزَقْنَٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ
نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ هه‌ر له‌ خۆتان نموونه‌ی بۆ هێناونه‌ته‌وه‌ (كه‌ چه‌نده‌ بڕیاردانی هاوه‌ڵ و
شه‌ریك بۆ خوا نادروست و نابه‌جێیه‌) ئایا ئێوه‌ ڕازین به‌نده‌و به‌رده‌سته‌كانتان ببنه‌ هاوبه‌شتان و له‌و ماڵ و
سامانه‌ی پێیانداون شه‌ریك بن و وه‌ك یه‌ك سوودی لێوه‌ربگرن و ده‌ستی تێبخه‌ن و لێیان بترسن و حسابیان بۆ
بكه‌ن، هه‌روه‌ك چۆن ئێوه‌ له‌ یه‌كتر سڵده‌كه‌نه‌وه‌و حساب بۆ یه‌كتر ده‌كه‌ن؟! ئا به‌و شێوه‌یه‌ به‌ڵگه‌و نموونه‌ی
زۆر ڕوون ده‌كه‌ینه‌وه‌ بۆ كه‌سانێك كه‌ ژیرو هۆشمه‌ند بن... بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَن
يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٩﴾ نه‌خێر، ئه‌وانه‌ ژیر نابن، به‌ڵكو ئه‌وانه‌ی سته‌میان كردووه‌
شوێنی ئاره‌زووی خۆیان ده‌كه‌ون دوور له‌ هه‌موو بنه‌مایه‌كی زانستی و زانیاری، جا ئیتر كێ ده‌توانێت ڕێنموویی
ئه‌و كه‌سانه‌ بكات خوا گومڕای كردوون (ئه‌ڵبه‌ته‌ خۆیان ڕێگه‌ی گومڕاییان هه‌ڵبژاردووه‌)، خوای گه‌وره‌ش به‌
زۆر هیدایه‌تی كه‌س نادات)، كه‌سیش پشتیوان و یارمه‌تیده‌ریان له‌ سزای سه‌خت بیانپارێزێت. فَأَقِمْ وَجْهَكَ
لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ ئه‌ی ئینسان به‌دڵێكی پاك و بێگه‌رده‌وه‌ ڕوو بكه‌ره‌ به‌رنامه‌و ئاینی خواو
ئه‌ملاولا مه‌كه‌، خه‌ڵكینه‌ ئێوه‌ش پابه‌ندی ئه‌و نه‌خشه‌یه‌ بن كه‌ خوا ئێوه‌ی له‌سه‌ر دروست كردووه‌ (واته‌ قورئان
كه‌ته‌ڵۆك و نه‌خشه‌ی ژیانی ئاده‌میزاده‌كانه‌ لێی لامه‌ده‌ن)، هیچ جۆره‌ گۆڕانكاریه‌ك له‌ هیچ نه‌خشه‌و
دروستكراوێكی خوادا نی یه‌، ئا ئه‌وه‌یه‌ دینی ڕاست و دروست، به‌ڵام زۆربه‌ی خه‌ڵكی ئه‌م ڕاستیانه‌ نازانن.

۞مُنِيبِينَ إِلَيۡهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴿٣١﴾ خەڵکینە: ڕوو بکەنە
پەروەردگارتان، بەملکەچی بگەڕێنەوە بۆلای، لەو بترسن و خۆتان لە سزای بپارێزن، نوێژەکانیشتان بەچاکی
ئەنجام بدەن، مەبن بەو کەسانەی کە شەریك و هاوەڵی بۆ بڕیار دەدەن... مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ وَكَانُواْ
شِيَعٗاۖ كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾ لەوانەی کە ئاینەکەیان بەش بەش کردووەو بوونەتە چەندەها گرۆو
دەستە (بڕوایان بەهەندێکی هەیەو بڕوایان بەهەندێکی نی یەو کوێرانە شوێن ڕابەرەکەیان دەکەون) هەر گرۆو
پارتێکیش دڵخۆش بە بەرنامەو نەخشەو پلانی خۆیان (وا دەزانن چاکترین ڕێبازیان گرتۆتەبەر). وَإِذَا مَسَّ
ٱلنَّاسَ ضُرّٞ دَعَوۡاْ رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيۡهِ ثُمَّ إِذَآ أَذَاقَهُم مِّنۡهُ رَحۡمَةً إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُم بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ ﴿٣٣﴾ کاتێك
تەنگانەو ناخۆشی تووشی خەڵکی دەبێت، هاناو هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و هەر لەو دەپاڕێنەوە، پاشان
کە ناخۆشی و تەنگانەکە نەماو خوا دەوری ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی لێکردنەوە، یەکسەر دەستەیەکیان هاوەڵ
بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن. لِيَكۡفُرُواْ بِمَآ ءَاتَيۡنَٰهُمۡۚ فَتَمَتَّعُواْ فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ﴿٣٤﴾ با ئەوانە هەر بەدنمەك
بن و قەدری نازو نیعمەت و بەخششەکانمان نەزانن، با ڕابوێرن، لە ئایندەدا دەزانن چ پەنێکیان داوەو چ
بەڵایەکیان بەسەر خۆیان هێناوە. أَمۡ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٗا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُواْ بِهِۦ يُشۡرِكُونَ ﴿٣٥﴾ ئایا مەگەر
بۆ سەر ئەو هاوەڵگەرانە بەڵگەمان ناردووە تا وێڵ بن لە خواپەرستی و شوێنی نادروستی بکەون؟! بەڵگەکەش
قسە بکات و شەریك بۆ خوا دانانەکەیان پەسەند بکات؟! وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةٗ فَرِحُواْ بِهَاۖ وَإِن تُصِبۡهُمۡ
سَيِّئَةُۢ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ إِذَا هُمۡ يَقۡنَطُونَ ﴿٣٦﴾ کاتێکیش ڕەحمەتێك بەخەڵکی بچێژین، ئەوا لە خۆیان بایی
دەبن (زۆربەیان دینداری فەرامۆش دەکەن)، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشیەکیشیان تووش بێت لە سەرئەنجامی
کارو کردەوەو دەست پێشخەری خۆیاندا، دەست بەجێ نائومێد دەبن لە ڕەحمەتی خوا. أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّ ٱللَّهَ
يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ﴿٣٧﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە کە
بەڕاستی خوا ڕزق و ڕۆزی و سامان فراوان دەکات بۆ هەر کەس کە بیەوێت، یاخود دەیگرێتەوەو کەمی
دەکاتەوە، بێگومان ئا لەو حاڵەتانەشدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە باوەڕ دەهێنن. فَـَٔاتِ ذَا ٱلۡقُرۡبَىٰ

حَقَّهُۥ وَٱلۡمِسۡكِينَ وَٱبۡنَ ٱلسَّبِيلِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجۡهَ ٱللَّهِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿٣٨﴾
کەواتە ئەی ئیماندار: مافی خزمان بدە، لە هەر ڕوویەکەوە مافیان دەکەوێتە سەرت جێبەجێی بکە، هەروەها
مافی هەژاران و ڕێبوارانیش فەرامۆش مەکە، ئەو ڕەفتارانە چاکترو پەسەندترە بۆ ئەو کەسانەی کە مەبەستیان
ڕەزامەندی خوایە، بێگومان هەر ئەوانەش سەرفرازو سەرکەوتوون. وَمَآ ءَاتَيۡتُم مِّن رِّبٗا لِّيَرۡبُوَاْ فِيٓ أَمۡوَٰلِ
ٱلنَّاسِ فَلَا يَرۡبُواْ عِندَ ٱللَّهِۖ وَمَآ ءَاتَيۡتُم مِّن زَكَوٰةٖ تُرِيدُونَ وَجۡهَ ٱللَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُضۡعِفُونَ ﴿٣٩﴾ هەر
پارەو سامانێکتان بە سوو دابێت بە خەڵکی بۆ ئەوەی زیاد بکات لەناو سامانەکەیاندا، ئەوە بەرەکەت ناکات و
پاداشتی نابێت لای خوا (بەڵکو موحاسەبەشی لە دوایە)، ئەوەش بە زەکات داوتانەو مەبەستان ڕەزامەندی
خوایە، ئا ئەو جۆرە کەسانە پاداشتیان چەند بەرامبەر کردۆتەوە. ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ ثُمَّ رَزَقَكُمۡ ثُمَّ
يُمِيتُكُمۡ ثُمَّ يُحۡيِيكُمۡۖ هَلۡ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَفۡعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيۡءٖۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا
يُشۡرِكُونَ ﴿٤٠﴾ خوا ئەو زاتەیە کە دروستی کردوون و پاشان ڕزق و ڕۆزی پێبەخشیون (ئاوو هەواو خۆرو
خاك و هۆکارەکانی بەدەست هێنانی سامان بەشێکن لە بەخششەکانی) لەدوایدا دەتانمرێنێت، پاشان زیندووتان
دەکاتەوە، ئایا هیچ کام لەوانەی کە کردوتانن بە هاوبەشی خوا، شتی وایان لە دەست دێت؟! پاکی و بڵندی بۆ
ئەو زاتەیە لەوەی ئەوانە دەیکەن بە هاوبەشی. ظَهَرَ ٱلۡفَسَادُ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ بِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِي ٱلنَّاسِ
لِيُذِيقَهُم بَعۡضَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ﴿٤١﴾ تاوان و خراپە دەرکەوتووەو هەموو سەر زەوی و
دەریاکانیشی گرتۆتەوە، بەهۆی ئەو تاوان و گوناهانەوە کە خەڵکی دەستیان داوەتێ، سەرئەنجام دەبێت تاڵاوی
هەندێك لە کردەوەکانیان بچێژن (کە بەرپابوونی جەنگ و کارەساتە سروشتیەکانە) بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ
ڕێبازی پاکی و خواناسی. قُلۡ سِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلُۚ كَانَ أَكۡثَرُهُم
مُّشۡرِكِينَ ﴿٤٢﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: بگەڕێن بەسەر زەویدا و تەماشا بکەن و سەرنج بدەن و بزانن
چۆن بوو سەرئەنجامی پێشینەکان، ئەوانەی زۆربەیان هاوەڵگرو بت پەرست بوون. فَأَقِمۡ وَجۡهَكَ لِلدِّينِ ٱلۡقَيِّمِ
مِن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِۖ يَوۡمَئِذٖ يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە ئەم ئاینە پتەوو
چاك و دامەزراوە، پێش ئەوەی ڕۆژێك بێت هیچ کەس نەتوانێت جڵەوی بگرێت و دژایەتی بەرنامەی خوا

بكات، ئەو ڕۆژە خەڵكی هەموو لە یەك جیادەبنەوە (بەهەشتیان بۆ بەهەشت بە ڕێ دەكرێن، دۆزەخیەكانیش
بۆ دۆزەخ). مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُۥ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَـٰلِحًا فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾ ئەوەی كافر بێت ئەوە
كافر بوونەكەی لەسەری دەكەوێت، ئەوانەش كە كارو كردەوەی چاك ئەنجام دەدەن، ئەوە ڕێگە بۆ خۆیان
خۆش دەكەن (بەرەو بەهەشت). لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ مِن فَضْلِهِۦٓ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ
ٱلْكَـٰفِرِينَ ﴿٤٥﴾ تا خوا زۆر بە زیادەوە پاداشتی ئەوانە بداتەوە كە ئیمانیان هێناوەو كردەوە چاكەكانیان ئەنجامداوە،
بەڕاستی ئەو زاتە كافرانی خۆش ناوێت. وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَن يُرْسِلَ ٱلرِّيَاحَ مُبَشِّرَٰتٍ وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِۦ
وَلِتَجْرِىَ ٱلْفُلْكُ بِأَمْرِهِۦ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾ لە بەڵگەو نیشانەكانی (گەورەیی
پەروەردگار) ئەوەیە چەندەها جۆر با دەنێرێت وەك مژدە بەخشێك (لە كاتێكدا كە هەڵگری هەورو هەڵمی
ئاوە)، تا ڕەحمەت و میهرەبانی خۆیتان پێ بچێژێت، تا كەشتیەكان بە دەریادا بە فەرمانی ئەو هاتوچۆ بكەن و
تا لە بەخششەكانی بەهرەوەر ببن، بۆ ئەوەش سوپاسگوزاری بكەن. وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ
قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُم بِٱلْبَيِّنَـٰتِ فَٱنتَقَمْنَا مِنَ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ ۖ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ سوێند
بەخوا بەڕاستی پێش تۆ (ئەی محمد ﷺ) پێغەمبەرانێكمان ڕەوانە كردووە، بۆ سەر هۆزو گەلەكانیان، بەڵگەو
نیشانەی زۆریان بۆ هێنان، بەڵام زۆریان باوەڕیان نەهێنا، بۆیە ئێمەش تۆڵەمان سەند لەوانەی كە تاوانیان كرد،
ئەوسا ئیتر سەر خستنی ئیمانداران بە ئەركی سەرشانی خۆمان زانی و سەركەوتنمان پێ بەخشین. ٱللَّهُ ٱلَّذِى
يُرْسِلُ ٱلرِّيَـٰحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُۥ فِى ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ يَشَآءُ وَيَجْعَلُهُۥ كِسَفًا فَتَرَى ٱلْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
خِلَـٰلِهِۦ ۖ فَإِذَآ أَصَابَ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦٓ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾ خوا ئەو زاتەیە كە چەندەها جۆر -
با - دەنێرێت، ئەو - با - یە هەور هەڵدەگرێت و لەگەڵ خۆیدا ڕایپێچی دەكات، جا خوا پەخشی دەكاتەوە بە
ئاسماندا بەهەر شێوازو شێوەیەك كە بیەوێت، هەورەكان پارچە پارچە دەكات، ئینجا دەبینیت باران لە نێوانیاندا
دەردەچێت و دادەبەزێتە سەر زەوی، جا كاتێك بارانەكەی باراند بۆ هەر تاقمێك لە بەندەكانی كە بیەوێت،
ئەوانیش یەكسەر خۆشحاڵ و دڵخۆش دەبن و مژدە دەدەن بە یەكتری... وَإِن كَانُوا۟ مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم

مِّن قَبۡلِهِۦ لَمُبۡلِسِينَ ﴿٤٩﴾ بەڕاستی پێش ئەوەی داباریێتە سەریان، زۆر نائومێدو بێ هیوا بوون. فَٱنظُرۡ إِلَىٰٓ
ءَاثَٰرِ رَحۡمَتِ ٱللَّهِ كَيۡفَ يُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ ﴿٥٠﴾ جا
ئیتر سەرنج بدەو تەماشای چەندەها ئاسەواری ڕەحمەتی خوا بکە، کە چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای
مردنی، بێگومان ئەو زاتەی کە ئەو کارانە ئەنجام دەدات، مردووان زیندوو دەکاتەوەو هەر ئەو زاتە دەسەڵاتی
بەسەر هەمووو شتێکدا هەیە، (مردووانیش وەك ڕوەك لە کاتی خۆیدا لە زەوی دەردەهێنێتەوە بۆ لێپرسینەوە).
وَلَئِنۡ أَرۡسَلۡنَا رِيحٗا فَرَأَوۡهُ مُصۡفَرّٗا لَّظَلُّواْ مِنۢ بَعۡدِهِۦ يَكۡفُرُونَ ﴿٥١﴾ سوێند بە خوا خۆ ئەگەر ڕەشەبایەکی
زەرەرمەند بنێرن و ببینن کشتوکاڵ و باخەکانیانی زەرد هەڵگەڕان، ئەوە ئەوانە ئیتر دەست دەکەن بە ناشوکری و
لە دین وەردەگەڕێن. فَإِنَّكَ لَا تُسۡمِعُ ٱلۡمَوۡتَىٰ وَلَا تُسۡمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ إِذَا وَلَّوۡاْ مُدۡبِرِينَ ﴿٥٢﴾ جا بەڕاستی تۆ
ئەی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم ناتوانیت دەنگی خۆت، واتە: بانگەوازەکەت، بە مردووەکان ڕابگەیەنیت،
هەروەها ناتوانیت کەڕو گوێ گرانەکانی لێ تێبگەیەنیت (کافران وەك مردوو، وەك کەڕن)، کاتێك ڕوو
وەردەگێڕن و پشت هەڵدەکەن و بایەخ بە بانگەوازەکەت نادەن. وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِ ٱلۡعُمۡيِ عَن ضَلَٰلَتِهِمۡۖ إِن
تُسۡمِعُ إِلَّا مَن يُؤۡمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُم مُّسۡلِمُونَ ﴿٥٣﴾ هەروەها ناتوانیت ڕێنمویی کوێرو نابینایان بکەیت (ئەوانەی
دڵیان داخستووەو نایانەوێت تێبینی بکەن) تۆ ناتوانیت لە گومڕایی ڕزگاریان بکەیت، بەڵکو تۆ تەنها دەتوانیت
ئایەتەکانی قورئانی ئێمە بدەی بەگوێی ئەو کەسانەدا باوەڕیان پێیەتی و هیچی تر، چونکە ئەوانە هەمیشە
ملکەچی فەرمانی خوان. ۞ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعۡفٖ ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعۡدِ ضَعۡفٖ قُوَّةٗ ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ
بَعۡدِ قُوَّةٖ ضَعۡفٗا وَشَيۡبَةٗۚ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡقَدِيرُ ﴿٥٤﴾ خوا ئەو زاتەیە ئێوەی بە لاوازی دروست
کردووە (سەرەتا نوتفەیەکی لاواز، دوایی وەك دیل لە سکی دایکدا، پاشان هەر منداڵی لاوازیت تا دەگەیتە
تەمەنی لاوی)، ئەوسا خوا هێزو دەسەڵاتێکت پێ دەبەخشێت، دوای هێزو توانایی دووبارە نۆرەی لاوازی و
پیری دێت، بێگومان ئەو خوایە هەرچی بوێت دروستی دەکات (ئەم هێزو بێ هێزیە بەشێکە لە ویستی ئەو
زاتە)، ئەو پەروەردگارە زاناو بە توانایە. وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يُقۡسِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ مَا لَبِثُواْ غَيۡرَ سَاعَةٖۚ كَذَٰلِكَ
كَانُواْ يُؤۡفَكُونَ ﴿٥٥﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت بەرپا دەبێت تاوانباران سوێند دەخۆن (کە: لە جیهانی بەرزەخدا،

یان له ژیانی دنیادا) تەنها کاژێرێك ماونەتەوە، ئا ئەوانە کاتی خۆی لە ڕاستی لادەدران. وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ
ٱلۡعِلۡمَ وَٱلۡإِيمَٰنَ لَقَدۡ لَبِثۡتُمۡ فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡبَعۡثِۖ فَهَٰذَا يَوۡمُ ٱلۡبَعۡثِ وَلَٰكِنَّكُمۡ كُنتُمۡ لَا
تَعۡلَمُونَ ٥٦ لە ڕۆژی قیامەتدا کە تاوانباران سەریان لێشێواوەو سوێندی درۆ دەخۆن) ئەوانەی زانیاری و
ئیمانیان پێبەخشرابوو دەڵێن: سوێند بەخوا بێگومان ئێوە بەڕادەی ئەوەی خوا بڕیاری لەسەر بووە ماونەتەوە (لە
دنیاداو لە جیهانی بەرزەخیشدا) تا ڕۆژی زیندووبوونەوە، جا ئەمە ڕۆژی زیندووبوونەوەکەیە، بەڵام ئێوە بەم
ڕاستیەتان نەدەزانی و بڕواتان پێی نەبوو. فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يَنفَعُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مَعۡذِرَتُهُمۡ وَلَا هُمۡ يُسۡتَعۡتَبُونَ ٥٧
جا لەو ڕۆژەدا تکاو پاڕانەوەو بڕو بیانووی ئەوانەی ستەمیان کردووە، هیچ سوودێکی نیە بۆیان، بەهیچ
شێوەیەك خوا لێیان ڕازی نابێت و ئەوانەش داوای لابردنی ڕق و قینی خوایان لێ ناکرێت، بەهۆی تۆبەوە
خۆیان ڕزگار بکەن. وَلَقَدۡ ضَرَبۡنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٖۚ وَلَئِن جِئۡتَهُم بِـَٔايَةٖ لَّيَقُولَنَّ
ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا مُبۡطِلُونَ ٥٨ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا لە هەموو بابەتێك
نموونەمان بۆ خەڵکی هێناوەتەوە، کەچی هەر ئایەتێکیشیان بۆ بهێنیت و بەسەریاندا بخوێنیتەوە، ئەوە بێگومان
ئەوانەی کە بێ باوەڕن دەڵێن: ئێوە تەنها پێشێلکەری حەقن و هیچی تر نین!! كَذَٰلِكَ يَطۡبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ
ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ ٥٩ ئا بەو شێوەیە خوا مۆر دەنێت بەسەر دڵی ئەوانەدا کە نازانن و بەشوێن حەق و
ڕاستیدا ناگەڕێن، (شوێن ڕاستی و حەقیقەت ناکەون). فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞۖ وَلَا يَسۡتَخِفَّنَّكَ ٱلَّذِينَ لَا
يُوقِنُونَ ٦٠ جا (ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار) دان بەخۆدا بگرەو ئارام بگرە، چونکە بێگومان وەعدو بەڵێنی خوا
حەق و ڕاستە و هەر دێتەدی، ئەوانەش کە باوەڕیان نیە بێ ئارامت نەکەن و ساردت نەکەنەوە.